

A Survey of the Relationship between Academic Burnout and Academic Achievement of Dental Students of Guilan University of Medical Sciences

Falahchai M¹, Taheri M², Neshandar Asli H¹, Babae Hemmati Y^{3*}, Pourseyedian SS⁴

1-Dental Sciences Research Center, Department of Prosthodontics, School of Dentistry, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

2- Medical Education Dept, Medical Education Research Center, Educational Development Center, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

3- Dental Sciences Research Center, Department of Orthodontics, School of Dentistry, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

4-School of Dentistry, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

Article Info

Article Type:

Research Article

Article History:

Received:2020/03/30

Accepted: 2020/11/04

Key words:

Academic Burnout
Academic Achievement
Academic Failure
Emotional Exhaustion
Dental Student

*Corresponding author:

Babae Hemmati Y, Dental Sciences Research Center, Department of Orthodontics, School of Dentistry, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran
yasamin.hemmati@gmail.com

©2020 Guilan University of Medical Sciences

ABSTRACT

Introduction: Students' academic burnout has always been important. Not only it can affect students' scientific destiny, but also it damages students' mental health and leads to various failures. Due to important of academic burnout it students' academic achievement, this study was designed to determine the relationship between academic burnout and academic achievement of Guilan dental students.

Methods: In this descriptive – analytical study, the study population consisted of 173 dental students in Guilan University of medical sciences in the academic year 97-98. Sampling has been done through simple random method. Data were collected using Bersu questionnaire, the average of the two semesters and total average of students. Data were analyzed using descriptive statistic indicator (mean and standard deviation) and inferential statistics tests including one sample t-tests, independent t-test, one-way analysis of variance, correlation coefficients, Pearson's, and to test the normality of the data Stem and Leaf charts were used through SPSS.

Results: Findings show that the average score of academic burnout of Dental Students of Guilan University of Medical Sciences was $46/62 \pm 8/62$. The results also showed that among the components of academic burnout, the highest mean was related to academic inadequacy (19.72 ± 4.27) and the lowest mean was related to inattention (11.2 ± 3.92). Also, the mean score of academic burnout of dental students of Guilan University of Medical Sciences was 46.6 ± 8.62 . 83.8% of students had a moderate level of burnout. The results showed that there is a significant negative relationship between academic burnout ($r=-0.25$, $p<0.001$), emotional exhaustion ($r=-0.28$, $p<0.001$), academic inattention ($r=-0.24$, $p<0.001$) with academic achievement. But there was no significant relationship between academic inadequacy and academic achievement ($r=0.06$, $p=0.409$). The results also showed a significant difference between gender and students' academic achievement ($t=3.52$, $p=0.001$).

Conclusion: The result of this study showed that a significant percentage of student's experience academic burnout. According to our results, academic burnout, emotional exhaustion, inattention, and academic inefficiency decrease academic achievement. But age had nothing to do with academic achievement. It was also found that burnout increase with age.

How to Cite This Article: Falahchai M, Taheri M, Neshandar Asli H, Babae Hemmati Y, Pourseyedian SS. A Survey of the Relationship between Academic Burnout and Academic Achievement of Dental Students of Guilan University of Medical Sciences. RME. 2020; 12 (4): 70-79.

تعیین رابطه بین فرسودگی تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی

دانشگاه علوم پزشکی گیلان

مهران فلاح‌چای^۱، ماهدخت طاهری^۲، حمید نشاندار اصلی^۱، یاسمین بابایی همتی^{۳*}، سید سینا پورسیدیان^۴

- ۱- مرکز تحقیقات علوم دندانپزشکی، گروه پروتزهای دندانی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران
 ۲- مرکز تحقیقات آموزش پزشکی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران
 ۳- مرکز تحقیقات علوم دندانپزشکی، گروه ارتودنسی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران
 ۴- دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه:

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۱/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۸/۱۴

کلیدواژه‌ها:

فرسودگی تحصیلی

پیشرفت تحصیلی

دندانپزشکی

دانشجویان

*نویسنده مسئول:

یاسمین بابایی همتی، مرکز تحقیقات علوم دندانپزشکی، گروه ارتودنسی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران
 yasamin.hemmati@gmail.com

چکیده

مقدمه: فرسودگی تحصیلی دانشجویان همواره اهمیت بسزایی داشته است. زیرا نه تنها در سرنوشت علمی دانشجویان تاثیر داشته، بلکه افزایش آن می‌تواند به سلامت روحی دانشجویان آسیب رساند و آنان را با ناکامی‌های مختلفی مواجه کند. لذا هدف مطالعه حاضر تعیین رابطه بین فرسودگی تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان بود.

روش‌ها: مطالعه حاضر از نظر روش توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری این پژوهش را ۱۷۳ دانشجوی دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ تشکیل می‌دادند و روش نمونه‌گیری به شیوه تصادفی ساده بود. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل پرسشنامه برسو و برای پیشرفت تحصیلی از معدل دو ترم قبل و معدل کل دانشجویان استفاده شد. داده‌ها از طریق شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و سپس در بخش تحلیلی از آزمون‌های آمار استنباطی شامل آزمون t تک نمونه‌ای، t گروه‌های مستقل، تحلیل واریانس یک‌راهه، ضرایب همبستگی، پیرسون و برای بررسی فرض نرمال بودن داده‌ها از نمودارهای ساقه و برگ و با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که میانگین نمره فرسودگی تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان $46/8 \pm 62/62$ بود. هم‌چنین نتایج بیانگر آن بود که بین مولفه‌های فرسودگی تحصیلی بیش‌ترین میانگین مربوط به ناکارآمدی درسی ($19/4 \pm 72/27$) و کم‌ترین میانگین مربوط به بی‌علاقگی ($11/3 \pm 2/92$) است. هم‌چنین میانگین نمره فرسودگی تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان ($46/8 \pm 62/62$) بود. $83/8$ درصد از دانشجویان سطح متوسطی از فرسودگی تحصیلی داشتند. نتایج نشان داد که بین فرسودگی تحصیلی ($r = -0/25, p < 0/001$)، خستگی هیجانی ($r = -0/28, p < 0/001$)، بی‌علاقگی تحصیلی ($r = -0/24, p < 0/001$) با پیشرفت تحصیلی رابطه منفی معنی‌داری وجود دارد. اما بین ناکارآمدی درسی و پیشرفت تحصیلی رابطه معنی‌داری مشاهده نشد ($r = 0/06, p = 0/409$). هم‌چنین نتایج بیانگر وجود تفاوت معنی‌داری بین جنسیت با پیشرفت تحصیلی دانشجویان بود ($r = 3/52, p = 0/001$).

نتیجه‌گیری: نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که درصد قابل توجهی از دانشجویان فرسودگی تحصیلی را تجربه می‌کنند. با توجه به نتایج حاصله، فرسودگی تحصیلی، خستگی هیجانی، بی‌علاقگی و ناکارآمدی درسی موجب کاهش پیشرفت تحصیلی می‌گردند.

مقدمه

رشد و بالندگی هر جامعه‌ای مرهون نظام آموزشی آن جامعه است (۱). فرسودگی تحصیلی باعث کاهش کیفیت زندگی، عملکرد و پیشرفت تحصیلی، تعهد دانشجویان به انجام امور آموزشی، علاقه به ادامه تحصیل و مشارکت علمی پایین در حین تحصیل و بعد از تحصیل می‌شود (۲، ۳). به‌طورکلی وجود فرسودگی تحصیلی تأثیر منفی بر یادگیری و افزایش

کارآمدی در یادگیری دارد که این امر مانع دستیابی به رسالت‌ها و اهداف آموزشی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی می‌شود (۴). فرسودگی تحصیلی به‌گونه‌ای زیان‌آور بر تعهد شناختی، علاقه‌مندی به مطالب درسی، مشارکت در فعالیت‌های کلاسی، احساس معنی در امور تحصیلی و احساس توانایی در یادگیری مطالب درسی تأثیر می‌گذارد و میزان این

دانشجویان به لحاظ هیجانی و شناختی از محیط تحصیلی خود فاصله بگیرند و به احتمال این راهی برای رویارویی با فشارهای درسی است. ۲- خستگی هیجانی و بدبینی تحصیلی: یک سازوکار رویارویی است که موجب می‌شود، تا فرد نوعی جدایی از تحصیل و فاصله گرفتن عاطفی از تحصیل را تجربه کند. بدبینی تحصیلی مربوط به پاسخ‌های منفی و یا بیش از اندازه سرد، نسبت به اوضاع مختلف تحصیلی فرد است که سبب ایجاد نگرش منفی، احساس نامناسب بودن و در نهایت سبب پیدایش شکاف بین دانشجو و دانشگاه می‌گردد. ۳- ناکارآمدی درسی: به احساس نداشتن ظرفیت و نبود موفقیت و بهره‌وری در تحصیل مربوط می‌شود و با کاهش کارآمدی درسی، بهره‌وری، توانایی و روحیه معادل است و دربرگیرنده ناتوانی دانشجویان در کنار آمدن با نیازهای تحصیلی می‌باشد. این نشان‌دهنده کاهش احساس دانشجویان در ارتباط با شایستگی و پیشرفت در امور تحصیلی می‌باشد (۱۴).

شناخت عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی می‌تواند موجب بهبود برنامه‌ریزی‌های آموزشی و تقویت بازده تدریس و آموزش گردد (۱۵). پیشرفت تحصیلی یکی از مهم‌ترین معیارهایی است که در بررسی توانایی دانشجویان برای اتمام تحصیلات دانشگاهی و رسیدن به مرحله فارغ‌التحصیلی نقش قابل توجهی را ایفاء می‌کند. این مفهوم، یکی از مهم‌ترین پارامترهایی است که در پیش‌بینی وضعیت آتی فراگیران از لحاظ کسب صلاحیت و مهارت‌های علمی و عملی لازم مورد استفاده قرار می‌گیرد (۱۶، ۱۷). معمولاً پیشرفت تحصیلی را با روش‌های مختلفی اندازه‌گیری می‌کنند از جمله می‌توان به میزان پیشرفت در هر یک از دوره‌های آموزشی به‌طور مجزا، پیشرفت حاصله در مجموعه دوره‌های آموزشی، معدل تحصیلی سالیانه و معدل تحصیلی یک برنامه آموزشی اشاره نمود (۱۸). معدل تحصیلی یکی از شاخص‌های متداول ارزیابی عملکرد تحصیلی است. بسیاری از دانشکده‌ها میزان حداقلی را به‌عنوان معیار قبولی در امتحانات یا حد نصاب موردنیاز برای ادامه تحصیل دانشجویان در نظر می‌گیرند (۱۹).

براساس تحقیقات و پژوهش‌های انجام شده می‌توان گفت که فرسودگی تحصیلی در موقعیت‌های آموزشی با ویژگی‌هایی مانند خستگی ناشی از الزامات مربوط به مطالعه، نگرش بدبینانه نسبت به مطالب درسی و نیز احساس پیشرفت شخصی ضعیف در امور درسی و تحصیلی مشخص می‌شود. به‌عبارت دیگر، افرادی که فرسودگی تحصیلی دارند معمولاً

متغیر ناخواسته طی دوران دانشجویی افزایش می‌یابد (۵). درضمن، فرسودگی تحصیلی نتیجه قرار گرفتن در معرض عوامل تنش‌زای محیط تحصیلی است. این فرسودگی به سرعت ظاهر نمی‌شود بلکه در طولانی مدت در افراد و در رابطه با تحصیلات‌شان ظهور می‌یابد و اگر دانشجویان در همان وضعیت به تحصیل خود ادامه دهند، این فرسودگی به صورت پایدار و دائمی باقی خواهد ماند (۶).

نخستین بار روان‌پزشکی به‌نام فروید نبرگر (Neberger) واژه فرسودگی را ابداع کرد (۷). مفهوم فرسودگی (Burnout) اولین بار در دهه ۷۰ میلادی در رابطه با گروه‌های کاری که با هم تعامل دارند، مطرح گردید. این واژه به‌معنای پیدایش نگرش، رفتار و احساس منفی در مقابل فشارهای شدید روانی مرتبط با کار است و این حالت بیش‌تر در افرادی پدید می‌آید، که ساعات طولانی از روز را در ارتباط تنگاتنگ با سایر افراد به سر می‌برند (۸). این افراد پس از مدتی فرسوده شده، علائم فرسودگی شامل: خستگی هیجانی، مسخ شخصیت و افت عملکرد شخصی است، در آن‌ها مشاهده می‌شود (۹). در حالت خستگی هیجانی فرد احساس می‌کند که از انرژی جسمانی یا عاطفی تهی است و از حاضر شدن در محیط کار می‌ترسد. از صمیمیت با دیگران در محیط کار اجتناب و با افراد همانند یک شیء رفتار می‌کند و درنهایت احساس بی‌ارزشی، بی‌کفایتی و عدم موفقیت را نسبت به خود دارد. پژوهشگران فرسودگی را در گروه‌های متعددی چون پرستاران، مشاوران، کارکنان مراکز سلامت بررسی کرده‌اند. یانگ (Yang) بر این باور است که دانشجویان نیز به سبب داشتن مشغولیت با تکالیف درسی به‌نوعی شاغل محسوب شده، آن‌ها نیز مستعد فرسودگی هستند. بودرا (Boudreau) بیان می‌کند که فرسودگی تحصیلی با استرس‌های فراوان، ساعات طولانی کار کردن همراه با تحصیل، دغدغه‌مندی و نگرانی در مورد نمره‌های درسی، شک و تردید نسبت به آینده، سطوح پایین کنترل، رضایت پایین از عدم تعادل بین زندگی شخصی و زندگی حرفه‌ای و سطح پایین دریافت حمایت از همسالان و دوستان در رابطه است (۱۰-۱۳). سه مؤلفه‌ی فرسودگی تحصیلی بنابر نظریه‌ی مسلاش (Maslach & Jackson's Job Burnout Questionnaire):

۱- خستگی عاطفی: عامل اصلی فرسودگی و آشکارترین نشانه‌های آن است. در حقیقت خستگی عاطفی یک بعد مورد نیاز برای تعریف فرسودگی تحصیلی است و بدون آن مفهوم فرسودگی ناقص است. خستگی عاطفی موجب می‌شود که

از قبیل محرمانه بودن اطلاعات، عدم درج نام، مشارکت آگاهانه و داوطلبانه افراد و ارائه گزارش درست از نتایج را مورد توجه قرار دادند. این پژوهش با کد به شماره ۱۰۴.۹۸. REC. IR. GUMS به تایید کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی گیلان رسید.

برای جمع‌آوری داده‌ها از مشخصات دموگرافیک (سن، جنسیت، مقطع و سال تحصیلی) و پرسشنامه فرسودگی تحصیلی برسو (Bersu) و همکاران (۱۹۹۷) استفاده شد. پرسشنامه‌ی برسو سه حیطه خستگی هیجانی، بی‌علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی درسی را می‌سنجد. پرسشنامه برسو شامل ۱۵ سؤال (خستگی تحصیلی ۵ سؤال، بی‌علاقگی تحصیلی ۴ سؤال، و ناکارآمدی تحصیلی ۶ سؤال) که در مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت نمره‌گذاری هر سؤال از کاملاً موافقم (۵) تا کاملاً مخالفم (۱) درجه‌بندی شده است. بنابراین دامنه نمرات بین ۱۵ تا ۷۵ خواهد بود. با توجه به این که محقق از مقیاس کارآمدی درسی (یعنی جملات مثبت) برای خرده مقیاس اخیر استفاده نموده، سوال‌های این خرده مقیاس به صورت وارونه نمره‌گذاری شد. در ارتباط با روایی و پایایی پرسشنامه فرسودگی تحصیلی، پایایی پرسشنامه را سازندگان آن به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۸۲ و ۰/۷۵ برای سه حیطه فرسودگی تحصیلی محاسبه کرده‌اند. اعتبار پرسشنامه را محققان با روش تحلیل عامل تاییدی محاسبه و شاخص‌های برازندگی تطبیق، شاخص برازندگی افزایشی و شاخص جذر میانگین مجذورات خطای تقریب مطلوب گزارش نموده‌اند (۲۳). پایایی این پرسشنامه در مطالعه فلسفی نژاد و همکاران با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه شده برای کل پرسشنامه ۰/۸۵ و برای حیطه‌های خستگی هیجانی، بدبینی و ناکارآمدی تحصیلی به ترتیب ۰/۷۷، ۰/۸۲ و ۰/۶۶ به دست آمد (۲۴). مقدار آلفای کرونباخ پرسشنامه فرسودگی تحصیلی در پژوهش حاضر ۰/۷۷ و زیر مولفه‌های خستگی هیجانی ۰/۸۹، بی‌علاقگی تحصیلی ۰/۸۳ و ناکارآمدی درسی ۰/۷۵ محاسبه شد که بیانگر همسانی درونی قابل قبول ابزار است. پس از آماده‌سازی پرسشنامه‌ها، به‌طور مستقیم به دانشکده مراجعه و به شکل حضوری با دانشجویان در جهت شرکت در تکمیل پرسشنامه و هم‌چنین توضیح در مورد پرسشنامه‌ها و چگونگی جواب‌دهی به سوالات صحبت شد و برای سنجش پیشرفت تحصیلی از معدل کل دانشجویان که در پرسشنامه گزارش کرده‌اند، استفاده شد.

علائمی مانند بی‌علاقگی نسبت به مطالب درسی، عدم تمایل به حضور مستمر در کلاس، عدم مشارکت در فعالیت‌های کلاسی، غیبت‌های مکرر و احساس بی‌معنایی و بی‌کفایتی در فراگیری مطالب درسی را تجربه می‌کنند (۲۰). به‌دنبال فرسودگی تحصیلی، فرد قادر به عملکرد مناسب در محیط کار خود نیست، کارایی او کاهش پیدا کرده و سلامت فیزیکی و روانی او دچار اختلال می‌شود. به‌همین دلیل فرسودگی عرضه‌ای نیست که بتوان به‌راحتی از کنار آن عبور کرد (۲۱). تلاش برای شناسایی عوامل مهم در پیشرفت تحصیلی و ارائه‌ی راهبردها و انجام اقداماتی در جهت کاهش خسارات ناشی از افت تحصیلی، مستلزم پژوهش‌های بسیاری در این زمینه است تا عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی، کشف و میزان تأثیر هر کدام از این عوامل بر آن آشکار شود؛ علاوه بر این، در سال‌های اخیر در دانشگاه‌ها مشاهده شده است که پیشرفت تحصیلی دانشجویان در بعضی از ورودی‌ها و رشته‌ها تفاوت قابل ملاحظه‌ای را نشان می‌دهد. یافتن عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان، به‌عنوان یکی از عوامل موثر در ارتقای کیفیت، می‌تواند به ارائه خدمات کیفیت آموزش به دانشجویان منجر شود (۲۲). بنابراین، ضروری است که این موضوع مورد توجه قرار گیرد و بر روی آن تحقیقات فراوانی انجام شود تا ضمن شناسایی عوامل مؤثر بر آن، راه‌های مقابله با فرسودگی تحصیلی دانشجویان نیز مدنظر قرار گیرد؛ مقوله‌ای که می‌تواند بستر و مسیر تحقق اهداف نظام‌های آموزشی و دانشگاهی را به‌خوبی فراهم آورد. از این‌رو، هدف مطالعه حاضر تعیین رابطه بین فرسودگی تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان بود.

روش‌ها

این مطالعه‌ی به‌روش توصیفی-تحلیلی بر روی دانشجویان رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان در سال تحصیلی ۹۷-۹۸ انجام گرفت. با توجه به جامعه آماری ۵۱۵ نفری دانشجویان دندانپزشکی (۳۲۴ نفر دانشجوی دانشکده دندانپزشکی رشت و ۲۳۰ نفر در پردیس دانشگاه) براساس جدول مورگان حجم نمونه ۲۲۵ نفر تعیین شد که از این تعداد ۱۷۳ نفر پرسشنامه‌ها کامل تکمیل نمودند. روش نمونه‌گیری به شیوه تصادفی ساده بود. معیار ورود به مطالعه شامل دانشجویان شاغل به تحصیل در دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان و از معیارهای خروج دانشجوی مهمان و عدم تمایل به حضور در مطالعه بود. پژوهشگران اصول اخلاقی

یافته‌ها

نتایج نشان داد که از مجموع ۱۷۳ نفر شرکت‌کننده در این پژوهش ۸۰ نفر (۴۶/۲ درصد) از پاسخ‌دهندگان را دانشجوی پسر و ۹۳ نفر (۵۳/۸ درصد) از آنان را دختران تشکیل می‌دادند. میانگین سنی دانشجویان در نمونه مورد مطالعه $23/4 \pm 1/8$ سال که حداقل سن ۲۰ و حداکثر ۳۹ سال بود.

جدول شماره یک بیانگر نمرات میانگین و انحراف معیار دانشجویان دندانپزشکی است که به تفکیک به متغیرهای پژوهش اعم از پیشرفت تحصیلی، فرسودگی تحصیلی و مولفه‌های آن شامل خستگی هیجانی، بی‌علاقگی و ناکارآمدی درسی پرداخته است. بر این اساس، از میان مولفه‌های فرسودگی تحصیلی، بیشترین میانگین مربوط به ناکارآمدی درسی ($19/72 \pm 4/27$) و کمترین میانگین مربوط به بی‌علاقگی ($11/2 \pm 3/92$) است. میانگین نمره فرسودگی تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان برابر $46/6 \pm 8/62$ بود. همچنین نتایج نشان داد که $83/8$ درصد از دانشجویان سطح متوسط و $12/2$ درصد از آنان سطح پایین و صرفاً ۴ درصد تجربه سطح بالایی را از فرسودگی تحصیلی داشتند.

به‌منظور تحلیل داده‌ها، برای تعیین وضعیت نرمال بودن متغیر ملاک (پیشرفت تحصیلی) از نمودار ساقه و برگ (Leaf & Stem) و باکس پلات استفاده شد که بر این اساس، متغیر پیشرفت تحصیلی از توزیع نرمال برخوردار بود. بنابراین از آزمون‌های مقایسه‌ای پارامتری استفاده گردید. به‌همین ترتیب با توجه به این که پژوهش از نوع همبستگی است، فرض نرمال بودن داده‌ها درمورد سایر مولفه‌های (خستگی هیجانی، بی‌علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی درسی) متغیرهای پیش‌بینی نیز با استفاده از نمودار ساقه و برگ بررسی و نرمال بودن توزیع داده‌ها تایید شد. در نهایت، داده‌ها با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و از آزمون‌های t تک نمونه‌ای (تعیین مقدار میانگین محاسبه شده فرسودگی تحصیلی و مولفه‌های آن با جامعه)، t گروه‌های مستقل (رابطه جنسیت با فرسودگی)، تحلیل واریانس یک‌راهه (تفاوت در میزان فرسودگی تحصیلی بر حسب ترم تحصیلی)، ضرایب همبستگی پیرسون (برای وجود رابطه بین متغیرهای پیشرفت تحصیلی با فرسودگی تحصیلی و مولفه‌های آن) و از طریق نرم‌افزار آماری SPSS.Ver.19 تجزیه و تحلیل شدند.

جدول ۱: نمرات میانگین و انحراف معیار در متغیرهای پیشرفت تحصیلی و فرسودگی تحصیلی

متغیر	میانگین \pm انحراف معیار	حداقل	حداکثر
پیشرفت تحصیلی	$16/5 \pm 1/16$	۰	۲۰
فرسودگی تحصیلی	$46/6 \pm 8/62$	۱۵	۷۵
خستگی هیجانی	$15/7 \pm 5/29$	۵	۲۵
بی‌علاقگی تحصیلی	$11/2 \pm 3/92$	۴	۲۰
ناکارآمدی درسی	$19/72 \pm 4/27$	۶	۳۰

شامل خستگی هیجانی، بی‌علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی درسی به‌طور معنی‌داری بالاتر از میانگین فرضی بود.

نتایج جدول شماره دو نشان می‌دهد که مقدار میانگین محاسبه شده برای فرسودگی تحصیلی و هر سه مولفه آن

جدول ۲: نتایج آزمون t فرسودگی تحصیلی و مولفه‌های آن در دانشجویان دندانپزشکی

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	df	sig
فرسودگی تحصیلی	۴۶/۶	۸/۶۲	۶۶/۵۶	۱۷۲	۰/۰۰
خستگی هیجانی	۱۵/۷	۵/۲۹	۳۱/۵۲	۱۷۲	۰/۰۰
بی‌علاقگی تحصیلی	۱۱/۲	۳/۹۲	۲۷/۴۵	۱۷۲	۰/۰۰
ناکارآمدی درسی	۱۹/۷۲	۴/۲۷	۵۱/۴۸	۱۷۲	۰/۰۰

سطح معنی‌داری ($p < 0/001$)

ندارد ($t=1/48$, $p=0/14$) و دانشجویان دختر و پسر به‌طور مساوی فرسودگی تحصیلی را تجربه می‌کنند. هم‌چنین در

نتایج آزمون t مستقل بیانگر آن بود که بین دانشجویان دختر و پسر در میزان فرسودگی تحصیلی اختلاف معنی‌داری وجود

نتایج تحلیل واریانس یک‌راهه (one-way ANOVA) نشان داد که در میزان فرسودگی تحصیلی و مولفه‌های آن برحسب ترم‌های تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. جدول شماره سه نشان می‌دهد که بین فرسودگی تحصیلی ($r = -0.28$, $p < 0.01$)، خستگی هیجانی ($r = -0.24$, $p < 0.01$) با پیشرفت تحصیلی رابطه منفی معنی‌داری وجود دارد. اما بین ناکارآمدی درسی و پیشرفت تحصیلی رابطه معنی‌دار مشاهده نشد ($r = 0.06$, $p = 0.409$).

مولفه‌های خستگی هیجانی ($t = 0.20$, $p = 0.84$)، بی‌علاقگی تحصیلی ($t = 1.41$, $p = 0.16$) و ناکارآمدی درسی ($t = 1.47$, $p = 0.14$) نیز بین دانشجویان دندانپزشکی دختر و پسر اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد. اما از سوی دیگر، نتایج بیانگر وجود تفاوت معنی‌داری بین جنسیت با پیشرفت تحصیلی دانشجویان بود ($t = 3.52$, $p = 0.001$) و لذا دانشجویان دختر پیشرفت تحصیلی بیشتری نسبت به پسر داشتند. به‌علاوه، رابطه معنی‌داری بین سن و پیشرفت تحصیلی نیز وجود نداشت ($r = -0.06$, $p = 0.42$)، هم‌چنین

جدول ۳: ماتریس همبستگی بین فرسودگی تحصیلی و ابعاد آن با پیشرفت تحصیلی

متغیر	پیشرفت تحصیلی		فرسودگی تحصیلی		خستگی هیجانی		بی‌علاقگی تحصیلی		ناکارآمدی درسی	
	sig	r	sig	r	sig	r	sig	r	sig	r
پیشرفت تحصیلی										
فرسودگی تحصیلی	0.001	-0.28								
خستگی هیجانی	0.000	-0.28	0.000	0.85						
بی‌علاقگی تحصیلی	0.001	-0.24	0.000	0.77	0.000	0.74				
ناکارآمدی درسی	0.401	0.06	0.001	0.25	0.009	-0.2	0.000	0.27	0.000	0.001

بحث و نتیجه‌گیری

از آن‌جا که فرسودگی تحصیلی به‌عنوان یک معضل، موضوعی است که می‌تواند نقش موثری در پیشرفت یا عدم پیشرفت تحصیلی فراگیران، ایفاء نماید، مطالعه حاضر درصدد تعیین رابطه بین فرسودگی تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان برآمد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که دانشجویان دندانپزشکی در میزان فرسودگی تحصیلی و هر سه مولفه آن (خستگی هیجانی، بی‌علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی درسی) بالاتر از میزان میانگین هستند. فرسودگی تحصیلی عاملی مهم در فهم رفتارهای تحصیلی دانشجویان است چون عملکرد تحصیلی دانشجویان تلقی می‌شود. در مطالعه‌ی Bullock و همکاران (2017) گزارش شد که دانشجویان رشته‌های بهداشت نسبت به همسالان و دیگر دانشجویان، فرسودگی تحصیلی بیشتری دارند (25). نتایج مطالعات قدم‌پور (1394) و حسینی لرگانی (1398) نشان داد که بین فرسودگی تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان رابطه معنی‌داری وجود دارد که با یافته‌های مطالعه حاضر همخوانی دارد (26، 27).

نتایج مطالعه حیدرزاده (1394) در دانشگاه علوم پزشکی کرمان نشان داد که میانگین نمره فرسودگی تحصیلی

دانشجویان کمتر از میزان متوسط بوده که با یافته‌های پژوهش حاضر مغایرت دارد (28). علت همسو نبودن این مطالعه را می‌توان این‌گونه تبیین کرد که نمره عدالت آموزشی دانشجویان بالاتر از حد متوسط بود که این امر می‌تواند علاقه، انگیزه و فرسودگی تحصیلی دانشجویان را تحت‌تاثیر قرار داده و به موفقیت تحصیلی آن‌ها نیز کمک نماید. نتایج مطالعه حاضر حاکی از آن بود که با افزایش فرسودگی تحصیلی در دانشجویان دندانپزشکی، پیشرفت تحصیلی آنان کاهش می‌یابد. مطالعات متعددی نیز این مهم را مورد تایید قرار داده‌اند (31-29، 7). علت این هم‌سوایی را می‌توان این‌گونه بیان کرد که فرسودگی تحصیلی به‌عنوان متغیر پیش‌بینی‌کننده پیشرفت تحصیلی، نقش مهمی در فرایند یادگیری و پیشرفت فراگیران ایفاء می‌نماید و همواره بین فرسودگی تحصیلی و ابعاد آن با پیشرفت تحصیلی رابطه منفی و معنی‌داری وجود داشته است. هم‌چنین نتایج مطالعه حاضر حاکی از آن بود که بین خستگی هیجانی با پیشرفت تحصیلی، رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد. آهوخوش و همکاران (1395) در پژوهش خود بیان داشتند که خستگی هیجانی احتمال برآورد فرسودگی تحصیلی دانشجویان را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد (32). نتایج

فارغ از جنس آن‌ها، در محیط دانشگاه یکسان است و همه آن‌ها به‌نحو یکسان این عوامل را تجربه می‌کنند.

هم‌چنین نتایج مطالعه حاضر بیانگر آن بود که بین دانشجویان ترم‌های مختلف از نظر میزان فرسودگی تحصیلی و مولفه‌های آن تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. که هم‌راستا با مطالعه‌ی آهوخوش و همکاران بود (۳۲). دلیل این امر می‌تواند شرایط فرهنگی، اجتماعی و محیط آموزشی حدس زد. درحالی‌که، نتایج مطالعه Lyndon (۲۰۱۷) بیانگر آن بود که میزان فرسودگی تحصیلی و کیفیت زندگی دانشجویان پزشکی با تفاوت در انگیزه و موفقیت تحصیلی در طول زمان ارتباط دارد (۳۳) که با نتایج پژوهش حاضر مغایرت دارد.

در مطالعه‌ی حاضر، میانگین پیشرفت تحصیلی دانشجویان دختر به‌طور معنی‌داری بیشتر از پسر بود که هم‌سو با مطالعه‌ی تمنای‌فر و همکاران است (۳۶). اما از سویی دیگر، جمالی و همکاران دریافتند که در متغیرهای پژوهش تفاوت معنی‌داری بین دانشجویان دختر و پسر وجود ندارد (۳۵). به‌علاوه، در مطالعه حاضر برحسب ترم‌های مختلف تحصیلی، بین دانشجویان از نظر میزان پیشرفت تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود نداشت. در پژوهش‌های انجام شده، ارتباط بین ترم تحصیلی با پیشرفت تحصیلی بیان نشده است، اما علاقه می‌تواند نقش کلیدی در این زمینه داشته باشد. حسین‌آبادی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود اذعان داشتند که دانشجویان علاقه‌مند به حرفه پرستاری دارای سطح بالاتری از انگیزه پیشرفت هستند و اعتقاد داشتند که ورود افراد علاقه‌مند به رشته پرستاری و برنامه‌ریزی مناسب آموزشی می‌تواند میزان فرسودگی تحصیلی دانشجویان را کمتر کرده و انگیزه پیشرفت آنان را ارتقاء دهد (۳۱) که در مطالعه حیدرزاده نیز این مهم مورد تاکید قرار گرفت (۲۸). در پژوهش حاضر، رابطه معنی‌داری بین سن و پیشرفت تحصیلی یافت نشد که مغایر با نتایج مطالعه‌ی تمنای‌فر و همکاران بود که بیان داشتند رابطه بین انگیزش پیشرفت با سن از نظر آماری معنی‌دار است و با افزایش سن انگیزش پیشرفت رشد خواهد کرد (۳۶).

از یافته‌های حاصل از این مطالعه می‌توان نتیجه گرفت که درصد قابل توجهی از دانشجویان فرسودگی تحصیلی را تجربه می‌کنند. با توجه به نتایج حاصله، فرسودگی تحصیلی، خستگی هیجانی، بی‌علاقگی و ناکارآمدی درسی موجب کاهش پیشرفت تحصیلی می‌گردند. هم‌چنین بین فرسودگی تحصیلی و مولفه‌های آن با پیشرفت تحصیلی رابطه منفی

مطالعه EL-Masry (۲۰۱۳) نشان داد که میزان خستگی هیجانی (۷۶/۸ درصد) در میان دانشجویان بالا بوده و یکی از عوامل بازدارنده پیشرفت تحصیلی در بین دانشجویان محسوب می‌شود (۳۳). علت این امر را شاید بتوان این‌گونه بیان کرد که فرسودگی یک سندرم خستگی هیجانی کاهش یافته است، به‌عبارت دیگر، فرسودگی حالتی از خستگی ذهنی و هیجانی است که حاصل استرس، فشار و محدودیت زمانی و فقدان منابع لازم برای انجام دادن وظایف و تکالیف محوله است.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که با افزایش بی‌علاقگی تحصیلی در دانشجویان دندانپزشکی کاهش پیشرفت تحصیلی نیز رخ می‌دهد. قدم‌پور و همکاران (۱۳۹۴) با بیان رابطه بین فرسودگی تحصیلی با اشتیاق و عملکرد تحصیلی در دانشجویان بیان داشتند که کنترل فرسودگی تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی می‌تواند موجب بهبود و افزایش اشتیاق و عملکرد تحصیلی آنان شود (۲۶)، که هم‌راستا با نتایج مطالعه حاضر است. نتایج مطالعه حسین‌آبادی و همکاران (۱۳۹۵) بر روی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی قزوین نیز نشان داد که دانشجویان علاقه‌مند به حرفه پرستاری دارای سطح بالاتری از انگیزه پیشرفت بودند (۳۱) که با مطالعه حاضر همخوانی داشته و بر این مهم تاکید می‌کند که ورود افراد علاقه‌مند به رشته می‌تواند میزان فرسودگی تحصیلی دانشجویان را کاهش داده و انگیزه پیشرفت آنان را ارتقاء دهد.

براساس نتایج مطالعه حاضر، بین دانشجویان دختر و پسر در میزان فرسودگی تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود نداشت و دانشجویان دختر و پسر به‌طور مساوی فرسودگی تحصیلی را تجربه می‌کردند. هم‌چنین در مولفه‌های خستگی هیجانی، بی‌علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی درسی نیز دانشجویان دندانپزشکی دختر و پسر تفاوت معنی‌داری نشان ندادند. نتایج مطالعه جمالی (۱۳۹۲) بر روی دانشجویان دانشگاه کاشان نشان داد که فرسودگی تحصیلی در بین دانشجویان دختر و پسر تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (۳۴). اما آهوخوش و همکاران (۱۳۹۵) در مطالعه خود اذعان داشتند که تأثیر جنسیت دانشجویان بر فرسودگی تحصیلی آنان بالاتر از میزان میانگین بوده است (۳۲). علت را می‌توان در عوامل موقعیتی موثر بر متغیرها مانند جو دانشگاه و عوامل تنیدگی‌زای تحصیلی مانند انتظارات سطح بالا و فقدان زمان کافی برای انجام فعالیت‌هاست. چراکه این عوامل برای همه دانشجویان

مواجه کند. درحالی که با بهبود شرایط تحصیلی از جمله ایجاد عدالت آموزشی، می‌توان از فرسودگی تحصیلی دانشجویان جلوگیری به عمل آورد و زمینه رشد مهارت و بالندگی در عرصه‌های مختلف علمی و عملی آنان را فراهم نمود. از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به عدم مشارکت دانشجویان در تکمیل پرسشنامه به دلیل بی‌علاقگی و همچنین عدم دسترسی آسان به دانشجویان جهت ارائه و نیز تحویل پرسشنامه به دلیل مسافت بین دو دانشکده اشاره نمود.

قدردانی

این مقاله برگرفته از رساله دکترای حرفه‌ای دوره دندانپزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی گیلان با کد اخلاق به شماره IR.GUMS.REC.1398.104 است. پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند از مسئولین و دانشجویان محترم دانشکده‌های رشت و پردیس که امکان انجام این مطالعه را فراهم نمودند، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایند.

References

1. Hashemicholich S, Hashemi Z, Naghsh Z. [The mediatory role of the achievement emotions in relationship between attributional styles, task value and academic burnout]. *Counseling culture and psychotherapy* 2018; 9 (34): 119- 40. [Persian]
2. Takai M, Takahashi M, Iwamitsu Y, Ando N, Okazaki S, Nakajima K. The experience of burnout among home caregivers of patients with dementia: Relations to depression and quality of life. *Archives of gerontology and geriatrics* 2009; 49(1): e1- 5. [DOI:10.1016/j.archger.2008.07.002]
3. Neumann Y, Finaly-Neumann E, Reichel A. Determinants and consequences of students' burnout in universities. *The Journal of Higher Education* 1990; 61(1): 20- 31. [DOI:10.2307/1982032]
4. Seif MH. [The Comparative Causal Model of Academic Burnout in Students of Shiraz University of Medical Sciences and Payame Noor University]. *Iranian Journal of Medical Education* 2017; 17: 11- 23. [Persian]
5. Shahbaziyanikhonig A, Mesrabadi J, Farid A. [The Role of Academic Procrastination and Loneliness in Students' Academic Burnout]. *Rooyesh* 2019; 7 (10): 183-198. [Persian]
6. Varae P, Poordad S. [The relationship between psychological capital components (self-efficacy, hope, resiliency, optimism) with Academic burnout]. *Rooyesh* 2018; 7 (8): 295- 312. [Persian]
7. Esmaeli Moqadam F, Mashayekh M, Eslami S. [Prediction of Addiction Potential based on Quality of Working Life and Academic Burn-out Among University Students]. *Research on Addiction* 2018; 12 (47): 193-212. [Persian]
8. Hemmati R, Sadeghi A. [Analysis of Academic Burnout among University Students]. *Journal of Social Problems of Iran* 2019; 9 (2): 233- 257. [Persian]
9. Badri Gorgi R, Shafiee Sorak S. [The Relationship Between Self-Regulated Learning and Academic Burnout in Students of Azad Azar University]. *Journal of Educational Psychology Studies* 2018; 15 (30): 81- 106. [Persian]

معنی‌داری وجود دارد. لذا می‌توان به مسئولین دانشگاه‌های علوم پزشکی پیشنهاد نمود تا موضوع فرسودگی تحصیلی دانشجویان را به‌طور جدی مورد توجه قرار دهند و برنامه‌ریزی‌های مناسبی را در قالب برنامه‌های بلندمدت برای کاهش آن تدارک ببینند. در نهایت با در نظر گرفتن تمام این نکات می‌توان این‌طور بیان کرد که با عنایت به این که رسالت اصلی دانشگاه تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز جامعه و فراهم آوردن زمینه مناسب برای توسعه کشور است و با توجه به این که آموزش پزشکی به دلیل مسئولیت دانش‌آموختگان آن در برابر جان انسان‌ها از اهمیت و حساسیت ویژه‌ای برخوردار است، از این رو باید تلاش نمود تا کیفیت سیستم آموزش پزشکی افزایش یابد. بدیهی است که توجه به فرسودگی تحصیلی دانشجویان از سوی مسئولان دانشگاه، اهمیت به‌سزایی دارد؛ زیرا فرسودگی تحصیلی نه تنها می‌تواند در سرنوشت علمی دانشجویان تأثیر داشته باشد، بلکه افزایش آن می‌تواند به سلامت روحی دانشجویان آسیب رساند و آنان را با ناکامی‌های مختلفی در دوران تحصیل و یا پس از آن در زندگی شخصی و حرفه‌ای

10. Alibeigi A, Aho Khosh P. [The Factors Influencing on Educational Burnout in Students of Agriculture and Natural Resources Field in Razi University]. *Journal of Agricultural Education Administration Research* 2017; 9 (40): 44-55. [Persian]
11. Faganpour S, Norkjuri Sh, Seyedan SA. [The Relationship Between Academic Self-regulation and Reflective Thinking with Academic Burnout of Students]. *Psychological and Educational Sciences. UCT Tukestan University : civilica* ;2018. [Persian]
12. Kamian S, Taghdisi M. H, Azam K, Estebarsari F, Ranjbaran S, Geravand A. [Evaluating Effectiveness of Spiritual Health Education on Increasing Hope among Breast Cancer Patients]. *Iran J Health Educ Health Promot* 2014; 2 (3): 208- 214. [Persian]
13. Mahmodiyan H, Abbasi M, Pirani Z, Shahali Kaborani, F. [The Role of Emotional, Cognitive and Behavioral Enthusiasm in Predicting Academic Burnout Students]. *Biquarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning* 2018; 6 (10): 197- 206. [Persian]
14. Golestani H, Aminbeidokhti A, Jafari S. [Relationship of Self-oriented and Society-oriented Perfectionism with Academic Burn-out Regarding Mediating Role of the Internal and External Motivation]. *Journal of Clinical Psychology* 2018; 10 (1): 79- 89. [Persian]
15. Sanaienasab H RH, Saffari M. [Influential Factors on Academic Achievement of University Students]. *Iranian Quarterly of Education Strategies* 2013; 5 (4): 243- 9. [Persian]
16. Soares AP, Guisande AM, Almeida LS, Páramo FM. [Academic Achievement in First- year Portuguese College Students: The Role of Academic Preparation and Learning Strategies]. *International Journal of Psychology* 2009; 44 (3): 204- 12 [DOI:10.1080/00207590701700545].
17. Davis KD, Winsler A, Middleton M. Students' perceptions of rewards for academic performance by parents and teachers: Relations with achievement and motivation in college. *The Journal of genetic psychology* 2006; 167 (2): 211- 20. [DOI:10.3200/GNTP.167.2.211-220]
18. Pitt V, Powis D, Levett-Jones T, Hunter S. Factors influencing nursing students' academic and clinical performance and attrition: an integrative literature review. *Nurse education today*. 2012; 32 (8): 903- 13. [DOI:10.1016/j.nedt.2012.04.011]
19. Bahammam AS, Alaseem AM, Alzakri AA, Almeneessier AS, Sharif MM. The relationship between sleep and wake habits and academic performance in medical students: a cross-sectional study. *BMC Medical Education* 2012; 12 (1): 61. [DOI:10.1186/1472-6920-12-61]
20. Sadooghi M, Tamannaeei Fmr, Naseri J. [The relationship between resilience, hope, emotional intelligence and academic burnout among Iranian university students]. *Studies in Learning & Instruction* 2017; 17 (9): 50- 67. [Persian]
21. Mahmodiyan H AM, Pirani Z, Shahali Kaborani F. [The role of emotional, cognitive and behavioral enthusiasm in predicting academic burnout students]. *Journal of Cognitive Strategies in Learning* 2018; 6 (10): 197- 206. [Persian]
22. Hossein Mardi AA, Hossein Mardi Z. [Prediction of academic achievement based on emotional intelligence and achievement motivation among students of Islamic Azad University of Roudehen branch in 2013]. *Pajouhan Scientific Journal* 2015; 13 (3): 15- 22. [Persian]
23. Maslach C, Jackson SE, Leiter MP, Schaufeli WB, Schwab RL. *Maslach burnout inventory: Consulting psychologists press Palo Alto, CA; 1986.*
24. Falsafinejad Mr, Azizi Abarghouei M, Ebrahimi Ghavamabadi S, Dortaj F. [Developing a causal model of academic burnout among ba students: the mediating role of self-efficacy]. *Counseling culture and psychotherapy* 2016; 6 (24):1- 2. [Persian]

25. Bullock G, Kraft L, Amsden K, Gore W, Prengle B, Wimsatt J, et al. The prevalence and effect of burnout on graduate healthcare students. *Canadian medical education Journal* 2017; 8 (3): 90- 96. [DOI:10.36834/cmej.36890]
26. Ghadam Pour E FA, Naghibeiranvand F. [Determining the Relationship between Academic Exhaustion with Eagerness and Academic Performance in Students of Lorestan University of Medical Sciences]. *RME* 2016; 8 (2): 60- 8. [Persian] [DOI:10.18869/acadpub.rme.8.2.60]
27. Hosseini Lorgani S. [Examining the Impact of Academic Burnout on Students? Academic Achievement in Iran's Higher Education System]. *Quarterly Journal of Educational Measurement and Evaluation Studies* 2019; 9 (25): 229- 254. [Persian]
28. Heidarzadeh A DM, Shahmohamadipour P, Taheri Z, Azizzade Forouzi, M. [Relationship between Educational Equity, Academic Burnout and Achievement Among Students at Kerman University of Medical Science]. *Educational Development of Judishapur* 2016; 7 (4): 298- 306. [Persian]
29. Kiamanesh AR, Jamali M. [Achievement Goals and Burnout in Academic Performance: The Meditation Role of Outcome Expectation and Self-Regulating Learning]. *Developmental Psychology* 2017; 13 (52): 339- 50. [Persian]
30. Soliemanifar O, Shaabani F, Morovati Z. [The Relationship Between of Academic Achievement Motivation and Academic Burnout in Postgraduate Students of Shahid Chamran University of Ahvaz]. *Journal of Life Science Biomedicine* 2013; 3 (3): 233- 6. [Persian]
31. Hosseinabadi-farahani M, Kasirlou L, Inanlou F. [Relationship Between Achievement Motivation and Academic Burnout in Nursing Students: A Descriptive-Correlational Study]. *Journal of Nursing Education* 2017; 6 (5): 47- 53. [Persian]
32. Ahookhosh P, Alibeigi A. [The factors influencing on educational burnout in students of agriculture and natural resources field in Razi University]. *Journal of Agricultural Education Administration Research* 2017; 9 (40): 44- 55. [Persian]
33. Lyndon MP, Henning MA, Alyami H, Krishna S, Zeng I, et al. Burnout, Quality of Life, Motivation, and Academic Achievement among Medical Students: A Person-oriented Approach. *Perspectives on Medical Education* 2017; 6 (2): 108- 114. [DOI:10.1007/s40037-017-0340-6]
34. El-Masry R, Ghreiz SM, Helal RM, Audeh AM, Shams T. Perceived stress and burnout among medical students during the clinical period of their education. *Ibnosina Journal of Medicine and Biomedical Sciences* 2013; 5 (4): 179- 187. [DOI:10.4103/1947-489X.210543]
35. Jamali M. [The Role of Academic Burnout, Self-discipline Learning, Goals of Progress and Expectation on the Academic Achievement of Students in Kashan University]. *International Conference on Behavioral and Social Sciences*. 2015 Jul 27. Turkey; 2015. [Persian]
36. Tamannaifar M, Gandomi Z. [Correlation between achievement motivation and academic achievement in university students]. *Education Strategies in Medical Sciences* 2011; 4 (1): 15- 9. [Persian]